

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O'ZBEK TILI
VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**



PSIXOLOGIYA VA SOTSIOLOGIYA KAFEDRASI

**BOSHQARUV VA IJTIMOY SOHALARDA
PSIXOLOGIK XIZMAT FANINING
O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi: 300 000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi: 310 000 – Ijtimoiy va xulq-atvoriga mansub fanlar
Ta'lim yo'nalishi: 60310900 – Psixologiya

Toshkent – 2025

O'quv mashg'uloti shakli va soatlar

Fan/modul kodi BISB304	Fan/modul turi majburiy	Ta'lim tili o'zbek	Ishtirok chiqilgan o'quv yili 2025/2026	Jami yuklama (soat)
Semestr				
	Har bir semestrda fan/modulning nomi	Haftalik dars soatlari	O'quv mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)
		ECTS - Kreditlar		
6	Boshqaruv va ijtimoiy sohalar psixologik xizmat	4	4	60
	Jami:	4	4	60
				120
				120

2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarning boshqaruv va ijtimoiy sohalarida psixologik xizmat fani to'g'risidagi ilmiy, nazariy va amaliy bilimlarini shakllantirish. Fanning vazifalari – fanning tushuncha-kategoriya apparatlari bilan tanishtirish; zamonaviy boshqaruvning asosiy muammolari; ijtimoiy sohada psixologik xizmatning rivojlanishi; boshqaruv va ijtimoiy sohada psixologik xizmat qonuniyatlarini muhokama etish; boshqaruv psixologiyasining tuzilishi, rivojlanishi, funktsiyalarini psixologik xizmat ko'rsatishning bir birligi bog'liqligini tahlil qilishi, talabalar psixologiya o'qitishdagi kasbiy malaka va ko'nikmalar hamda o'rganilayotgan mavzuni tanqidiy muhohada qilishni shakllantirish. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Psixologik xizmatni tashkil etish tarixi (2 soat) Psixologik xizmatni tashkil etishning uch davri. Psixologik xizmatni tashkil etish muammolari. Psixologiya fani va amaliyoti. Amaliy psixologiyaning ilmiy asoslari. 2-mavzu. Psixologik xizmatni tashkil etish muammolari (2 soat) Amaliy psixologiyadan psixologik amaliyotga Psixologik xizmatning samaradorligini ta'minlash muammolari. Psixolog jamiyat va kasbiy hamjamiyatda. Psixoterapevtik xizmat zamonaviy bozori. 3- mavzu. Sotsial tashkilot (xizmat) faoliyati (2 soat) Rejalashtirish tushunchasi. Sotsial muassasalarda rejalashtirish. Tashkil etish yo'llari: tashkilotning asosiy maqsadini shakllantirish. Istiqbolli reja. Tezkor reja. Maqsad qo'yish va ehtiyojlarni baholash boshqaruvning asosiy funktsiyasi sifatida. 4- mavzu. Sotsial tashkilot (xizmat) faoliyatini rejalashtirish (2 soat) Psixologik xizmatda maqsadli boshqaruv: maqsadli boshqaruv tushunchasi (MBO), psixologik xizmatda maqsadli boshqaruv. Psixologik xizmatda samarali boshqaruv tizimini shakllantirish bosqichi. O'zaro maqsad qo'yish. 5- mavzu. Shaxsni o'zini o'zi anglashi (2 soat) Insonning ehtiyojlari. Ehtiyoj va shaxsning o'zini o'zi kamol toptirish qobiliyati. Shaxsning o'zini o'zi kamol toptirishning sub'ektiv shart-sharoitlari. Keshkinlik vaziyatlari muammolari. Inson tabiatiga turlicha qarashlar.	2
----	--	---

6- mavzu. Shaxsni o'zini o'zi kamol toptirishi (2 soat)

Shaxsning o'zini o'zi kamol toptirishi. Yaxlitlik va optimallik normal shaxs xarakteristikasi. G. Olport nazariyasi. O'zini o'zi kamol toptirish nazariyasi. O'zini o'zi kamol toptirish motivlari. Shaxsni o'zini o'zi baholash, "refleksiya" tushunchasi. Voyaga yetganlik va yetuklik

7- mavzu. Amaliyotchi-psixolog faoliyati (2 soat)

Elika va qadriyatlar, manbalari va qadriyat turlari. Kasbiy faoliyatning etikaviy tamoyillari haqida tushuncha. Amaliyotchi-psixolog faoliyatining etikaviy tamoyillari qamrab olgan norma va qoidalar.

8- mavzu. Amaliyotchi-psixologning etikaviy tamoyillari (2 soat)

Har xil sotsial vaziyatlarda psixolog faoliyatini tartibga solishning axloqiy normalari. Psixologning etikaviy standartlari. Amaliyotchi-psixolog ishidagi etikaviy dilemmalar.

9- mavzu. Amaliyotchi-psixologning maxsus qobiliyatlari (2 soat)

"Psixolog" kasbining rivojlanishi. Amaliy psixolog kasbi. Amaliy psixologning maxsus qobiliyatlarini sotsial psixologik asoslari. N.A. Aminov va M.V. Molokanov eksperimenti. Ish boshlayotgan konsultant 21 ta oltin qoidasi. Kuyinchalik sindromi, kuyinchalik sindromi profilaktikasi.

10- mavzu. Sotsial-psixologik xizmat (2 soat)

Kadrlar masalasi tashkilotning ustuvor yo'nalishlari va maqsadlari yig'indisi. Kadrlar ishi, inson imkoniyatlari rivojlantirishga yo'naltirilgan kadrlar ishi tashkilotni rivojlantirish konsepsiyasi ning belgilovchi elementlari. Psixolog kasbiy sifatlarini baholash. Xizmatda xodimlarni saralash. Intervyuni uyushtirish va suhbat o'tkazish.

11- mavzu. Sotsial xizmatda personalni boshqarish (2 soat)

Superviziya: tushuncha, funktsiya, formalar. Psixologning ish yuklamalarini boshqarish. Sotsial ish xizmatidagi funktsional majburiyat va yuklamalarni taqsimlash va izohlash. Psixologik xizmat xodimining huquq, majburiyat va mas'uliyatlari. Xodimlar tartib intizomini boshqarish. Psixologik xizmatda xodimlarning kasbiy o'sishini va motivatsiyasini boshqarish.

12- mavzu. Psixologiyada eksperimental paradigma (2 soat)

Psixologiyada eksperimental paradigma. Insonni tushunishdagi pozitiv empirik va eksperimental yondashuv. Tadqiqotning yangi metodologiyasi. Intervyu turlari. Tadqiqotning simlat metodlari. Tadqiqotning miqdoriy va sifat metodlari. Tadqiqotning sifat metodlarining xususiyatlari, ularning turalari. Chuqur intervyu o'tkazish qoidallari.

13- mavzu. Gumanistik psixologiyada metod muammolari (2 soat)

Gumanistik psixologiyada metod muammolari. Psixologiyada eksperimental va eksperimental paradigmalari. G.Ollportning morfogenetik tadqiqotlar. A.Maslou konsepsiyasi. K.Rodjersning intersub'ektiv bilimi. R.Meyning fenomenologiyasi. I.Chayld va A.Djorjdjarning nazariyasi.

14- mavzu. Psixologik xizmat faoliyatining yo'nalishlari (2 soat)

Ta'lim tizimida psixologik xizmat. Psixologik xizmat tuzilishi, uning vazifalari. Psixologik xizmatda amaliy psixologning o'rnini va uning kasbiy mutaxassislashtirish: psixodiagnostika, maslahat, psixoprofilaktika, psixokorreksiya. Amaliy psixologning huquq va majburiyatlari. Ushbu huquqlarni huquqiy, sotsial va axloqiy himoyasi. Ta'lim tizimi psixologi faoliyatidagi bahsli savollar.

15- mavzu. Ta'lim tizimida psixologik xizmat (2 soat)

Xalq ta'limi tizimi psixologi ishinin o'ziga xosligi (Mehribonlik uyi, internatlar), sotsial ta'minot, sog'liqni saqlash (Bollalar uyi), huquq tartibot tizimi (maxsus maktab va kollejlari).

Ma'ruza mavzularining soatlar bo'yicha taqsimoti

№	Mashg'ulot mavzusi	Ma'ruza (soat)
1	Psixologik xizmatni tashkil etish tarixi	2
2	Psixologik xizmatni tashkil etish muammolari	2
3	Sotsial tashkilot (xizmat) faoliyati	2
4	Sotsial tashkilot (xizmat) faoliyatini rejalashtirish	2
5	Shaxsni o'zini o'zi anglashi	2
6	Shaxsni o'zini o'zi kamol toptirishi	2
7	Amaliyotchi-psixolog faoliyati	2
8	Amaliyotchi-psixologning etikaviy tamoyillari	2
9	Amaliyotchi-psixologning maxsus qobiliyatlari	2
10	Sotsial-psixologik xizmat	2
11	Sotsial xizmatda personalni boshqarish	2
12	Psixologiyada eksperimental paradigma	2
13	Gumanistik psixologiyada metod muammosi	2
14	Psixologik xizmat faoliyatining yo'nalishlari	2
15	Ta'lim tizimida psixologik xizmat	2
Jami soat		30

III. Seminar mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlarini o'tkazish rivojlantiruvchi va muammoli ta'lim tamoyillari asosida qurilishi lozim. Seminar mashg'ulotlarining informatsion va pedagogik-texnologik ta'minoti seminar mashg'ulotlari an'anaviy va press-konferentsiya diskussiya ko'rinimlarida olib boriladi. Talabalar seminar mashg'ulotlariga tayyorlanishlari jarayonida tadqiqiy monografiyalardan hamda mustaqil ravishda tayyorlagan ko'rgazmali qurullardan foydalanishlari shart. Seminarlarni o'tkazish davomida psixodiagnostik metodikalar, o'qitish va badiiy filmlari qo'llanilishi mumkin.

Seminar mavzularining soatlar bo'yicha taqsimoti

№	Mashg'ulot mavzusi	Seminar
1	Psixologik xizmatni tashkil etish tarixi	2
2	Psixologik xizmatni tashkil etish muammolari	2
3	Sotsial tashkilot (xizmat) faoliyati	2
4	Sotsial tashkilot (xizmat) faoliyatini rejalashtirish	2
5	Shaxsni o'zini o'zi anglashi	2
6	Shaxsni o'zini o'zi kamol toptirishi	2
7	Amaliyotchi-psixolog faoliyati	2
8	Amaliyotchi-psixologning etikaviy tamoyillari	2
9	Amaliyotchi-psixologning maxsus qobiliyatlari	2
10	Sotsial-psixologik xizmat	2
11	Sotsial xizmatda personalni boshqarish	2
12	Psixologiyada eksperimental paradigma	2
13	Gumanistik psixologiyada metod muammosi	2
14	Psixologik xizmat faoliyatining yo'nalishlari	2
15	Ta'lim tizimida psixologik xizmat	2
Jami soat		30

Seminar mashg'ulotlarda mavzularga oid o'quv topshiriqlar bajarish, konspekt yozish, birlamchi va ikkilamchi manbalarni o'rganish, pedagogik texnologiyalarning usul va uslublari yordamida ko'rgazmali savol-javoblar, doklad va taqdimotlar bajarish. Seminar mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada o'tiladi.

IV. Mustaqil ta'lim tashkil etishning shakli va mazmuni

Talaba mustaqil ishini tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi. Bunda ular darslik va o'quv qo'llanmalardan fan boblari va mavzularini o'rganish, tarqatma materiallar asosida ma'ruzalar qismini o'zlashtirish, maxsus adabiyotlar asosida fan bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash, talabaning o'quv-ilmiy-tadqiqot ishlari bajarish bilan bog'liq bo'lgan fan bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish, faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari, nazariy va seminar mashg'ulotlar o'tish davomida talabalarni ijodiy jarayonga yo'naltirish, ularni tahlil qilish, mustaqil ishlashga o'rgatish, mashqlar bajarish, badiiy asarlarni psixologik jihatdan tahlil qilish, klassik asarlar matni ustida ishlash, adabiy jarayonni psixologik tomondan kuzatib borish kabi vazifalarni amalga oshiradi.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim (MT) (6-semestr)				Soat
	Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:			
M1	Psixologik xizmatni tashkil etish tarixi.	Taqdimot tayyorlash		60
M2	Psixologik xizmatni tashkil etish muammolari.	Berilgan manbalar asosida tarjima ishlari amalga oshirish.		4
M3	Sotsial tashkilot (xizmat) faoliyati.			4
M4	Sotsial tashkilot (xizmat) faoliyatini rejalashtirish.	Berilgan manbalar asosida tarjima ishlari amalga oshirish.		4
M5	Shaxsni o'zini o'zi anglashi.	Esse tayyorlash		4
M6	Shaxsni o'zini o'zi kamol toptirishi	Taqdimot tayyorlash		4
M7	Amaliyotchi-psixolog faoliyati.	Referat tayyorlash		4
M8	Amaliyotchi-psixologning etikaviy tamoyillari.	Referat tayyorlash		4
M9	Amaliyotchi-psixologning maxsus qobiliyatlari.	Taqdimot tayyorlash		4
M10	Sotsial-psixologik xizmat.	Taqdimot tayyorlash		4
M11	Sotsial xizmatda personalni boshqarish	Berilgan manbalar asosida tarjima ishlari amalga oshirish.		4
M12	Psixologiyada eksperimental paradigma			4
M13	Gumanistik psixologiyada metod muammosi	Berilgan manbalar asosida tarjima ishlari amalga oshirish.		4
M14	Psixologik xizmat faoliyatining yo'nalishlari.	Taqdimot tayyorlash		4
M15	Ta'lim tizimida psixologik xizmat.	Berilgan manbalar asosida tarjima ishlari amalga oshirish.		4

Ushbu o'quv fani bo'yicha mustaqil ta'lim olish darslik va o'quv qo'llanmalardagi tegishli mavzularni o'rganishni, fan bo'yicha maxsus (shu jumladan, ilmiy-tadqiqiy) adabiyotlarni o'rganishni, seminar mashg'ulotlariga tayyorlanishni taqozo etadi. Bundan tashqari, tadqiqiy maqolalar va monografiyalarga annotatsiya yozish hamda ularni konspektlash, struktural-mantiqiy sxemalar tuzish, tanqidiy fikrlash qobiliyatini tekshirish va uni rivojlantirishga qaratilgan masalalar va amaliy mashqlarni tanlash tavsiya etiladi.

№	Topshiriqlarning nomi	Soutlar hajmi
1	Mustaqil ish mashg'ulotlariga tayyorlanish	30
2	Adabiyotlarni tahlil qilish	30
	JAMI	60

3. VI. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

psixologik xizmat ko'rsatish jarayonining qonuniyatlarini va tamoyillarini; psixologik xizmat ko'rsatish jarayonining amalga oshirish metodlari; psixologik bilimlarning umumiy nazariy asoslari; psixologik yordam ko'rsatish jarayonida mutaxassis va mijoz o'rtasidagi kechadigan jarayonlar haqida tasavvurga ega bo'lishi; psixologik maslahat o'tkazishi; ilmiy yechimlar bo'yicha xulosa va tavsiyalarni shakllantirish; psixologik xarakteristikalarini aniqlash; har xil sharoitlarda psixologik xizmat ko'rsatishni bilishi va ulardan foydalanish;

ilmiy-nazariy jihatdan olingan bilimlarni tahlil qilish, seminar mashg'ulotlarda mustaqil fikr yuritish, bilimlarga ijodiy yondoshish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ☐ faollashtiruvchi ma'ruzalar;
- ☐ interfaol metodlar;
- ☐ seminarlar (munozara, mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- ☐ guruhlarda ishlash;
- ☐ individual va jamoaviy loyihalar;
- ☐ taqdimotlar qilish;
- ☐ keys-stadlar.

5. VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrda 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan "OTMlarda o'quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi to'g'risida"gi nizomga asosan Boshqaruv va ijtimoiy sohalarida psixologik xizmat fanidan 3-kurs 6-semestrdan 30 soat ma'ruza, 30 soat seminar va 60 soat mustaqil ta'lim o'quv yuklamasini o'zlashtirgan, fan dasturi (sillabusi)da belgilangan baholash tartibiga ko'ra ijobiy baholanib kashiy kompetensiyalarni yetarli darajada egallagan talabaga 3-kurs 6-semestrdan 4 kredit beriladi.

Talaba belgilangan ta'lim olish natijalariga erisha olmagan taqdirda kreditlar berilmaydi.

1. Nazoratlarni amalga oshirish tartibi.

Oraliq nazorat: Oraliq nazorat o'tilgan mavzular asosida yozma shaklda 2 marta o'tkaziladi. Fanning ma'ruza va seminar mashg'ulotlari qismiga tegishli asosiy qismi o'tib bo'lingandan so'ng ON olinadi. Bunda o'tilgan mavzularga doir 3 ta yozma savollari varianti tarqatiladi. (Har bir oraliq nazorat bileti ko'rinishdagi savolnomalardan iborat bo'lib, 1 ta savolga javob berganiga 1,5, 2 ta savolga 3, 3 ta savolga javob berganiga 4,5, fanga bo'lgan munosabatiga 0,5 ball bilan baholanadi). O'quv semestr davomida 2 marta amalga oshiriladi.

1-oraliq nazorat 7 chi ma'ruza darsidan so'ng amalga oshiriladi (balli konvertatsiya asosida 2 dan 5 ballgacha) baholanadi. Umumiy baho to'plangan ballni 3 ga bo'lgan holda o'rtacha arifmetika asosida chiqariladi.

2-oraliq nazorat 14 chi 15 mavzulardan so'ng amalga oshiriladi (balli konvertatsiya asosida 2 dan 5 ballgacha) baholanadi. Har bir oraliq nazorat bileti ko'rinishdagi savolnomalardan iborat

bo'lib, 1 ta savolga javob berganiga 1,5, 2 ta savolga 3, 3 ta savolga javob berganiga 4,5, fanga bo'lgan munosabatiga 0,5 ball bilan baholanadi).

Oraliq nazorati savollaridan namuna

1-bilet

1. Psixologik xizmatni tashkil etish muammolari
2. Sotsial tashkilot (xizmat) faoliyatini rejalashtirish
3. Psixologik xizmat faoliyatining yo'nalishlari

Yakuniy nazorat: Yakuniy nazorat ma'ruza mavzulari asosida tuzilgan biletlar bo'yicha 3 tadan nazariy savol beriladi va yozma tarzda olinadi. Har bir javob uchun maksimal ball 20 ball. Umumiy baho har bir savolga qo'yilgan bahoning o'rtachasi asosida hisoblanadi. Maksimal baho – 60 ball.

Izoh: *Nazorat turlari, shakllari va soniga kafedra yig'ilishi qarorlariga asosan o'zgartirish kiritish huquqi beriladi.*

Talabani oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda, uning o'quv mashg'ulotlari davomida olgan baholari inobatga olinadi.

Yakuniy nazorat savollaridan namuna

3-bilet

1. Psixologik xizmatni tashkil etish tarixi
2. Amaliyotchi-psixolog faoliyati
3. Ta'lim tizimida psixologik xizmat.

Mustaqil ta'lim: 30 ball bilan baholanadi, har bir berilgan vazifa uchun 2 ballidan baholanadi. Umumiy topshiriqlar soni 15 ta.

2. Talabalarining ilmiy baholash mezonlari:

Talabalarining fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagilarga amal qilinadi:

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan, O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligidan 2018-yil 26-sentyabrda 3069-son bilan ro'yxatdan o'tkazilgan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida" nizomga muvofiq ishlab chiqildi.

"5" baho (a'lo) – talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda qo'yiladi.

"4" baho (yaxshi) – talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda qo'yiladi.

"3" baho (qoniqarli) – talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda qo'yiladi.

"2" baho (qoniqarsiz) – talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda qo'yiladi.

